

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра Маркетинг та менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зовнішньоекономічна діяльність

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший рівень вищої освіти, Бакалавр

галузь знань Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва)

освітня програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
(шифр і назва)

спеціалізація Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
(шифр і назва)

вид дисципліни Обов’язкова
(обов’язкова / за вибором)

факультет Економічний

2018/2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“ _____ ” _____ 2018 року, протокол № _____

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: _____ Терованесова Олександра Юріївна
к.е.н., доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри:

Маркетинг та менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Протокол від “ _____ ” _____ 2018 року № _____

Завідувач кафедри Маркетинг та менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

_____ Євтушенко В. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією

_____ назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 21 ” _____ 06 _____ 2018 року № 9

Голова методичної комісії _____ Євтушенко В. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Зовнішньоекономічна діяльність” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Перший рівень вищої освіти, Бакалавр

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 073 Менеджмент

спеціалізації Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни:

- Засвоєння теоретичних основ зовнішньоекономічної діяльності, набуття системних знань і навичок щодо забезпечення економічної ефективності ЗЕД у різних сферах діяльності.

1.2. **Основні завдання вивчення дисципліни**

Завдання дисципліни спрямовані на вивчення теоретичних основ та набуття практичних навичок щодо:

- розуміння сутності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, цілей, мотивів і передумов її виникнення, правового та економічного середовища розвитку;
- вивчення видів та форм зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- усвідомлення економічної природи комерційних операцій на зовнішніх ринках;
- вивчення принципів укладання та виконання угод;
- проведення економічного аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, визначення її ефективності.

1.3. **Кількість кредитів** – 5 кредитів

1.4. **Загальна кількість годин:**

150 годин денна форма навчання;

1.5. **Характеристика навчальної дисципліни**

Таблиця 1

Характеристика навчальної дисципліни		
Нормативна		
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання	
Рік підготовки		
2018-2019-й	-	
Семестр		
6-й	-	
Лекції		
30 години	заочна	дистанційна
	-	-
Практичні заняття		
30 години	-	
Самостійна робота, у тому числі		
90 години	-	

1.6. Заплановані результати навчання:

є формування у студентів цілісної уяви про процеси у сфері ЗЕД; оволодіння культурою сучасного економічного мислення, методологічними підходами щодо аналізу та оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності; формування у студентів умінь і практичних навичок використання набутих знань у практиці здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств щодо застосування емпіричних та статистичних даних, інформаційної бази даних для аналізу стану світового економічного середовища з метою вибору стратегії виходу на зовнішні ринки; оволодіння методиками проведення аналізу щодо вибору найоптимальніших для підприємств умов співпраці з іноземним контрагентом; формування комплексного підходу до розуміння механізму проходження вантажів через митний кордон України; формування укладання зовнішньоекономічного контракту згідно з діючою нормативно-правовою базою.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Тема 1. Організація зовнішньоекономічної діяльності

Зовнішньоекономічна діяльність. Поняття та види зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоторговельні операції. Зустрічна торгівля. Обмін науково-технічною інформацією. Обмін науково-технічними послугами – інжиніринг. Надання транспортних, консалтингових, туристичних, інформаційних, маркетингових послуг. Класифікація контрагентів як суб'єктів міжнародних комерційних угод.

Тема 2. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність, суб'єкти та органи державного регулювання ЗЕД в Україні. Загальні цілі системи регулювання ЗЕД. Структура департаменту державної політики у сфері зовнішньої торгівлі України. Організація регулювання ЗЕД на рівні регіону. Валютне регулювання в Україні як складова частина державного регулювання ЗЕД. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 3. Міжнародний договір купівлі-продажу та його правове регулювання

Міжнародний договір купівлі-продажу (МДКП): поняття, сутність, норми правового регулювання. Поняття, особливості та зміст міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів «ІНКОТЕРМС».

Тема 4. Міжнародний контракт купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності

Поняття, види та порядок укладання зовнішньоекономічних контрактів. Стадії вибору країни збуту продукції. Зміст і структура зовнішньоторговельного контракту купівлі-продажу товарів.

Тема 5: Валютно-фінансові умови зовнішньоторговельних угод

Поняття і чинники валютно-фінансових умов контракту та валютні умови угоди. Фінансові умови зовнішньоторговельних контрактів. Засоби платежу при виконанні валютно-фінансових умов контракту. Заходи проти необґрунтованої затримки платежу та неплатежу.

Розділ 2: ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Тема 6. Організація і технології міжнародних транспортних перевезень

Транспортне забезпечення ЗЕД та перспективи розвитку транспортної логістики. Організація міжнародних перевезень основними видами транспорту. Завдання транспортної служби підприємства та логістичний моніторинг у зовнішньоекономічній діяльності. Алгоритм доставки вантажу у ЗЕД підприємства..

Тема 7. Страховий захист зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Загальні питання управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності. Страхування зовнішньоторговельних вантажів. Страхування відповідальності у ЗЕД. Перестраховування у ЗЕД

Тема 8: Торговельне посередництво на зовнішньому ринку

Доцільність використання посередників та види посередницької діяльності. Обсяг прав та вибір посередників на ринках. Правова база зовнішньоторговельної посередницької діяльності.

Тема 9. Організація та техніка проведення комерційних переговорів

Рекомендації з підготовки до проведення комерційних переговорів у ЗЕД. Діловий етикет і протокол. Класифікація комерційних переговорів. Організація і

техніка проведення ділових переговорів. Ділові робочі відносини. Критерії проведення переговорів.

Тема 10. Економічна ефективність ЗЕД підприємств

Основні показники, що характеризують діяльність закордонної фірми та їх аналіз. Аналіз та ефективність здійснення експортних та імпорتنих операцій підприємства. Оцінка фінансової стабільності іноземного партнера. Вплив умов платежу та валютних курсів на розрахунок показників ефективності зовнішньоторгової операції.

3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Організація та проведення зовнішньоекономічних операцій								
Тема 1. Організація зовнішньоекономічної діяльності	15	3	3	9	-	-	-	-
Тема 2. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності	15	3	3	9	-	-	-	-
Тема 3. Міжнародний договір купівлі-продажу та його правове регулювання	15	3	3	9	-	-	-	-
Тема 4. Міжнародний контракт купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності	15	3	3	9	-	-	-	-
Тема 5. Валютно-фінансові умови зовнішньоторговельних угод	15	3	3	9	-	-	-	-
Разом за розділом 1	75	15	15	45	-	-	-	-
Розділ 2: Функціональні аспекти здійснення зовнішньоекономічних операцій								
Тема 6. Організація і технології міжнародних транспортних перевезень	15	3	3	9	-	-	-	-
Тема 7. Страховий захист зовнішньоекономічної діяльності підприємства	15	3	3	9	-	-	-	-
Тема 8. Торговельне посередництво на зовнішньому ринку	15	3	3	9	-	-	-	-

Продовження табл. 2

Тема 9: Організація та техніка проведення комерційних переговорів	15	3	3	9	-	-	-	-
Тема 10. Економічна ефективність ЗЕД підприємств	15	3	3	9	-	-	-	-
Разом за розділом 2	75	15	15	45	-	-	-	-
Усього годин за семестр	150	30	30	90	-	-	-	-

4. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості зовнішньоекономічної діяльності компаній в умовах зовнішнього ринку визначаються загальними тенденціями розвитку світового економічного процесу.	3
2.	Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	3
3.	Міжнародний договір купівлі-продажу. Міжнародні правила «ІНКОТЕРМС».	3
4.	Міжнародний контракт купівлі-продажу у зовнішньоекономічних операціях та її головні задачі.	3
5.	Валютно-фінансові умови їх переваги та недоліки на зовнішньому ринку.	3
6.	Зарубіжні ринки та їх характеристика.	3
7.	Страховий захист у зовнішньоекономічній діяльності	3
8.	Торговельні посередники в зовнішньоекономічній діяльності.	3
9.	Правила та критерії проведення комерційних переговорів	3
10	Економічний аналіз зовнішньоекономічних підприємств	3
Разом годин за семестр:		30

5. Завдання для самостійної роботи

Таблиця 4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	20
2.	Підготовка до практичних занять	20
3.	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	30
4	Інші види самостійної роботи <ul style="list-style-type: none">• Індивідуальне науково-дослідне завдання	20
Разом годин за семестр		90

6. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів в процесі практичних занять;
2. Оцінювання виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ);
3. Проведення проміжного контролю;
4. Проведення підсумкового іспиту.

Загальна оцінка за дисципліною складається та виставляється за виконання практичних завдань, самостійної роботи, індивідуального завдання, контрольних робіт та підсумкового іспиту.

Контроль активності на практичних заняттях:

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1. розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
2. ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
3. уміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні задач, проведення статистичного аналізу при виконанні завдань, віднесених до самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
4. логіка, структура, стиль, викладання матеріалу в письмових роботах і при виступі в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ)

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується самостійно при консультуванні викладачем на протязі вивчення дисципліни у відповідності до графіку навчального процесу. ІНДЗ виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та придбання практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем формування зовнішніх відносин між країнами.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) припускає наявність наступних елементів наукового дослідження:

- практичну значущість, що полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики. Причому реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем держави, регіону, галузі, підприємства, на основі даних за низку років, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику;
- комплексний системний підхід до розкриття теми роботи, який полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору – з позиції теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення, тобто – в тісному взаємозв'язані і єдиній логіці викладу;
- застосування сучасної методології, яка полягає в тому, що при виконанні аналізу та обґрунтуванні шляхів удосконалення окремих аспектів предмету й об'єкту дослідження, студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення досліджень, застосовувати різноманітні підходи й критерії визначення та обґрунтування вибору системи й окремих аспектів грошової системи.

В процесі виконання ІНДЗ, разом з теоретичними знаннями та практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи й уміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання.

Проміжний контроль

Проміжний контроль знань передбачає виявлення рівня опанування матеріалу лекційного матеріалу та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді:

- теоретичні питання
- розрахункові завдання (ситуаційні завдання).

Проведення підсумкового іспиту

Підсумковий іспит здійснюється та оцінюється за двома складовими: лекційний (теоретичний) матеріал та практичне завдання (розрахунково-аналітичне завдання або ситуаційне завдання). Підсумковий іспит проводиться у письмовій формі, після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та

виконані контрольні роботи. Студент вважається допущеним до іспиту на підставі:

Для денної форми навчання – наявності всіх виконаних практичних завдань, написання двох проміжних контролів, виконане Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) та проводиться у вигляді:

- Тестові завдання;
- Теоретичне запитання
- Розрахунково-аналітичне завдання (ситуаційні завдання)

Таблиця 5

Форми проведення поточного та підсумкового контролю

Форма навчання	Форма контролю				
	Підсумковий контроль	Контрольна робота	Практична ситуація	Доповідь	Тести
Денна	іспит	+	+	+	+

Критерії оцінки знань:

Іспит проводиться в письмовій формі; регламент – 2 академічних години.

60 % - атестації результатів роботи студента в навчальному періоді;

40 % - результати іспиту.

Екзаменаційний білет складається з:

- 10-ь тестових завдання ;
- 3-и теоретичних запитання
- Розрахунково-аналітичне завдання або ситуаційне завдання

7. Схема нарахування балів

Таблиця 6

Поточний контроль, самостійна робота														Екзамен	Сума	
Розділ 1					Розділ 2					Контрольна робота, передбачена навчальним планом		Індивідуальне науково-дослідне завдання				Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	K1	K2	ІНДЗ 1	ІНДЗ 2	60	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5	10	10			
Разом за розділ 1: 15					Разом за розділ 2: 15					Разом: 10		Разом: 20				

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна

1. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Київ, Центр навчальної літератури, 2010. 696 с.
2. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Навч. Посібник. Київ, Знання, 2006. 462 с.
3. Єрмакова О. А., Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність регіону. Навчальний посібник. Одеса, 2013. 332 с.
4. Зовнішньоекономічна діяльність. Навч. посібник. За ред. І. І. Дахна. Київ, Центр навч. літ-ри, 2006. 360 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів. Багрова І. В., Редіна Н. І., Власюк В. Є., Гетьман О. О.; За ред. проф. І. В. Багрової. Київ, Центр навчальної літератури, 2009. 580 с.
6. Івасів Б. С. Міжнародні розрахунки: Підручник. Тернопіль, Карт-бланш, 2009. 223 с.
7. Каніщенко О. Л. Міжнародний маркетинг: Навч. Посібник. Київ, Політехніка, 2011. 214 с.
8. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. 4-те вид., стер. Київ, Знання-Прес, 2010. 406с.
9. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України. Підручник. Київ, КНЕУ, 2007. 948 с.
10. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. За ред. О. А. Кириченка. Київ, Знання, 2010. 493 с.
11. Прокушев Е. Ф. Внешнеэкономическая деятельность. Уч. пособие. 5-е изд., перераб. и доп. Москва, Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2004. 307 с.
12. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. Київ, Центр навчальної літератури, 2009. 384 с.

13. Саллі В. І., Трифонова О. В., Швець В. Я. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. Київ, ВД «Професіонал», 2009. 176 с.

Допоміжна

1. Митний кодекс України. Київ, 2002.
2. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991. *Вісник Верховної Ради України*. 1991. № 29.
3. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996. *Галицькі контракти*. 1996. № 20.
4. Про порядок здійснення розрахунків у іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994. Київ, 1994.
5. Васенко В. К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. Київ, Центр навчальної літератури, 2011. 216 с.
6. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності. Підручник. Київ, Центр навчальної літератури, 2007. 384 с.
7. Івасів Б. С. Міжнародні розрахунки. Підручник. Тернопіль, Картбланш, 2007. 223 с.
8. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Підручник. За ред. О. А. Кириченка. Київ, Знання, 2005. 493 с.
9. Трусів О., Рудяк Ю., Голубенко В. Довідник ЗЕД. Харків, Фактор, 2008. 656 с.
10. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. Навч. Посібник. За ред. проф. А. І. Кредісова. Київ, ВІРА-Р, 2006. 448 с 10-12.

Інформаційні ресурси

1. Державний служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. URL: <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
6. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>
7. Про митний тариф України: Закон України від 5.04.2001. URL: <http://kharkovterminal.com.ua/pages.php?page=63>
8. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=93%2F96-%E2%F0>
9. Положення про вантажну митну декларацію: Постанова Кабінету Міністрів України від 9.06.1997 з доповненнями та змінами. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=574-97-п>

10.Світовий банк. URL: <http://www.worldbank.org.ru>